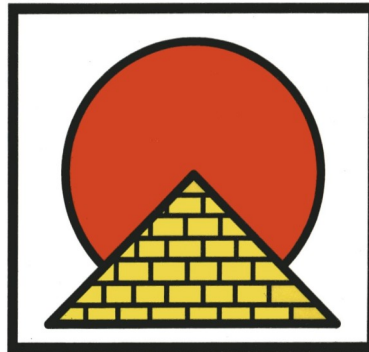

Регионални центри за таленте Републике Србије

**УПУТСТВО ЗА ПИСАЊЕ
НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКИХ /
ИСТРАЖИВАЧКИХ РАДОВА**

ЗА
68. РЕГИОНАЛНО И ДРЖАВНО ТАКМИЧЕЊЕ
ТАЛЕНТОВАНИХ УЧЕНИКА
ОСНОВНИХ И СРЕДЊИХ ШКОЛА,
ПО НАУЧНИМ ДИСЦИПЛИНАМА И
НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА, РЕПУБЛИКЕ
СРБИЈЕ

**МЕХАТРОНИКА и
ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА**

Предговор

Сваком почетнику у истраживању је углавном непознато шта се може истраживати и на који начин, па му је одмах на почетку потребна одговарајућа помоћ.

Припреме за израду истраживачког рада спроводе се у Регионалним центрима за таленте и обухватају:

1. предавања
2. вежбе
3. избор теме

У жељи да се помогне потенцијално даровитим ученицима и да се отклоне евентуалне тешкоће око писања рада, као и да се убрза и уједначи техничка припреме истих, у тексту који следи наводе се смернице које методолошки и илустровано упућују сваког полазника на:

1. Начин писања истраживачког рада
2. Техничку обраду резултата истраживачког рада

Под **истраживачким радом** сматра се онај рад, чији је главни задатак прикупљање познатих научних чињеница и долажење до резултата који се могу, у циљу преноса научних резултата у пракси, користити без доказивања одређене претпоставке – хипотезе.

Уколико неко од полазника у свом раду не примени дате смернице у овом упутству аутоматски ће бити дисквалификован и тиме изгубити право да са својим радом учествује на такмичењу.

Наставни програм Технике и технологије за 7. и 8. разред састоји се из тематских целина. Из било које тематске целине можете одабрати истраживање на изабраном задатку (проблему), са тим да, по садржају, припада тој тематској целини.

Истраживање на изабраном задатку (проблему) може бити:

- теоријског карактера (на пример, односи на неки научни проблем који је већ истраживан)
- теоријско-практичног карактера, где своју идеју материјализујете – практичан рад (модел, макета или производ, узорак).

Ученик реализујући своју идеју, кроз властиту активност, доказује истраживачки допринос.

Напомена:

1. Један истраживачки рад могу заједно да раде и бране највише два полазника–аутора или један полазник–аутор самостално.
2. Рад за који се испостави да је већ обрађиван у предходном периоду, аутоматски ће бити елиминисан.
3. Сваки полазник може учествовати са радом из само једне научне области.

4. Питања за проверу, као и одговоре на тесту можете наћи на БЛОГУ професорке Наталије Диковић. Вежбати тестове са Регионалног и Државног такмичења почев од школске 2010. године.

1. Начин писања истраживачког рада

Писање истраживачког рада подразумева унапред осмишљен и разрађен концепт /план/ рада. За свако истраживање план писања садржи структуру рада.

Структура рада обухвата следеће делове:

- а. Наслов рада
- б. Резиме
- в. Увод
- г. Листу симбола
- д. Материјал и методiku рада
- ђ. Резултате истраживања и дискусију
- е. Закључак
- ж. Литературу

Ови делови структуре су поглавља у раду и пишу се као поднаслови. Сваки од наведених подналова има своју унутрашњу структуру са карактеристикама које ће у даљем тексту бити детаљно дефинисане и описане.

Напомена: писани истраживачки рад може имати максимално 15 страна.

- У писаном раду део који се односи на софтверске кораке не треба приказати у целости већ само првих двадесет корака уз објашњење кода.
- Презентација која се израђује у Power Pointу садржаће линк, који ће нас повезати са делом који се односи на софтверске кораке тј. код.
- Презентација у Power Pointу ће садржати и линкове који нас повезују са кратким видео записима (10-15 секунди), као доказ и потврда о властитом раду при настанку модела/макете.

ПРИЛОЗИ РАДА

- Прилажу се коришћени мултимедијални образовни материјали у дигиталном облику (фотографије, аудио и видео снимци, филмови, Web линкови и сл.) у посебним датотекама.
- Приложени мултимедијални материјал мора да садржи приказ употребљених ИКТ алата доступних димензија.
- Мултимедијални материјали могу бити и дела других аутора, ако се тиме не крше ауторска права, а дела користе као дидактичка средства. Уколико је мултимедијални материјал дело другог аутора, име аутора и извор са кога је преузет морају бити јасно наведени.
- Укупно трајање свих аудио и видео прилога не треба да буде дуже од 10 минута, а укупна величина свих датотека са прилозима не треба да буде већа од 100 МВ.
- У случају да има више датотека са прилозима, потребно их је спаковати у ZIP архиву.
- Изузетно, уколико је мултимедијални прилог већи од 100 МВ (у зипованом или оригиналном облику), потребно је да буде постављен и буде доступан на одређеној Web адреси или „клауд сервису“ (нпр. Dropbox, Google Drive и сл.). У том случају, неопходно је да се у тексту рада наведе линк ка постављеним садржајима.

а. Наслов рада

Наслов рада је потврђена или модификована радна формулација постављеног питања за научно истраживање.

У сваком наслову битно је истаћи тежиште истраживања, без оптерећења сувишним речима. Зато наслов мора бити кратак, јасан, прецизан привлачан и инветиван. Познати светски часописи ограничавају дужину наслова на 50-55 слова.

Максимална дужина наслова може бити 70 слова.

Наслов рада пише се на српском и енглеском језику центрирано, великим словима. Испод наслова рада пишу се имена аутора, разред и школа, назив Центра за таленте и пуно име и презиме ментора са титулом, звањем и местом запослења.

б. Резиме

Резиме је сажето приказивање садржине из читавог рада. У резимеу се приказује:

1. предмет рада
2. сврха и циљ истраживања, односно испитивања
3. примењена метода рада
4. остварени резултати испитивања, уз апострофирање њихових кључних вредности
5. битни закључци

Дужина текста резимеа је 200 – 250 речи.

Резиме омогућава да се са добијеним резултатима упозна и светска јавност. Зато се пише на једном од светских језика, најчешће енглеском.

Кључне речи: У продужетку текста резимеа наводе се кључне речи на српском језику. Обично се одабере до 5 најзначајнијих речи које асоцијативним својствима најбоље презентују бит рада. Скуп речи одредити тако да су претходне речи значајније за садржај од наредних, односно да им са лева на десно значај опада. На овај начин поређане кључне речи дају богатије обавештење него сам наслов рада.

Прво треба навести резиме и кључне речи на српском језику, односно језику којим је писан и рад.

Испод тога навести **Abstract**. То је резиме / исти садржај и обим / КВАЛИТЕТНО преведен на енглески језик. Након тога навести и **Keywords**, тј. превод кључних речи на енглески језик. Јако је важно да превод буде одговарајући, прецизан и квалитетан.

в. Увод

Уводом треба обухватити: подручје истраживања, податке других аутора који су послужили за сопствена истраживања или су били предмет проверавања; циљ истраживања, односно питања на која ће рад, односно аутор/аутори одговорити. Он треба да на хармоничан и приступачан начин уведе читаоце у текст који следи. Битан део увода представља и преглед ранијих радова. На тај начин се идеја рада и циљ истраживања повезују са оним што је раније рађено, како би читаоцу било јасно на чему се даље изграђује истраживачко сазнање.

Аутор/аутори наводе радове других аутора, које је прочитао и на било који начин употребио као полазну тачку, као извор методике рада, као објашњење неке појаве итд...

Значи литературу у уводу наводимо тако што се потпуно сагледа шта је до данас истражено, шта је све објашњено, односно шта би још требало истражити.

Позивање на литературу у тексту се може се урадити на два начина:

1. наводи се презиме аутора и број под којим је дотични рад наведен у списку литературе на крају рада. На пример Бељански (3)
2. навођењем литературног извора, на погодном месту, само помоћу заграде (3) без навођења презимена аутора

Аутор треба добро да разликује начин навођења литературе при позивању на њу у тексту рада, од начина при цитирању исте у поднаслову *Литература на крају рада*.

г. Листа симбола

Наслов "Листа симбола" користи се ако се у раду оперише са више од 5 симбола. Симболе у листи навести по абecedном реду, потом грчка слова, па бројне ознаке. Иза симбола, а пре назива навести јединицу мере. Користи се искључиво SI систем јединица.

Ако у раду има до 5 симбола, односно није уведен наслов листа симбола, онда одмах испред једначине навести симболе са димензијама и њиховим значењем.

д. Материјал и метод рада

Приказује се материјал који је обрађиван, критеријуми који су узети у обзир приликом избора материјала итд...

Посебно треба приказати методику рада тако да читалац мора да се упозна како је аутор радио истраживање. То значи да треба предочити све појединости о коришћеним инструментима, апаратима, прибору, као и поступцима испитивања, тако да други истраживачи могу поновити све описане поступке и добити сличне или индентичне резултате.

Не треба описивати стандардне статистичке методе, довољно је именовати их. Нестандардне и сложеније поступке треба подробно описати. Треба дефинисати вероватноћу исказа и подручје грешке мерења.

За материјал треба навести сва својства, ако је неопходно, и физичка и хемијска, количину као и место узимања, поступак примене и стање материјала у току испитивања.

Ако се ради о испитивању машина и опреме, треба их тачно описати и навести варијанте режима рада испитиваних објеката, односно машина и опреме.

ђ. Резултати истраживања и дискусија

Најважнији, уједно и најтежи део рада, састоји се у интерпретацији добијених резултата.

Овде се са квантитативних чињеница прелази на размишљање, уочавање односа, доношење оцена и судова, потврде или одбацивања постављене хипотезе.

Интерпретација резултата је најчешће текстуална, али са врло сажетим и прецизним оценама. Битно је да се изостави размишљање о неком резултату између појединих чињеница. Из тих разлога треба саопштити само главне репрезентативне резултате, а не све.

Важно је одабрати битно, тј. одвојити битно од небитног.

У тексту треба навести да је оглед, на пример поновљен пет пута, јер то сведочи о његовој веродостојности и поновљивости, односно о поузданости резултата.

При презентацији бројева треба износити и поузданост мерења. То важи и за изношење статистичких података.

У дискусији треба истаћи да ли се добијени резултати, као и општа разматрања проблема, слажу или не слажу са ранијим резултатима, мишљењима или ставовима других аутора.

Резултати истраживања могу бити слични или различити. У случају да су запажене или утврђене веће разлике, неопходно је истаћи у чему се састоје.

Пожељно је да аутор рада изнесе и резултате који негирају његову хипотезу. На тај начин ће бити обавештени и други заинтересовани истраживачи, те ће им се скренути пажња на потешкоће на које могу наићи, да их на време отклоне.

Као доказ и потврду о властитом раду, пожељно је да ученик-такмичар у току рада документује сликама и видео записима поступак израде готовог модела/макете.

е. Закључак

Аутор/аутори потврђује исправност примењених метода, истиче важност добијених резултата истраживања и указује на могућност даљег истраживачког рада на истом проблему. Закључак треба да је концизан, језгровит и прецизан.

Не треба да прелази десети део обима целокупног рада.

Захвалност (уколико аутори сматрају да је потребно)

Уобичајено је да се на крају истраживачког рада наведу имена свих оних који су допринели и помогли у његовој реализацији. Свима њима, за савете и помоћ, треба одати захвалност.

ж. Литература

Цитирана литература наводи се према JUS Z.A1.020-025.

У списак литературе уносе се извори које је аутор користио у изради свог рада (часописи, књиге, зборници радова, студије, приручници, интерна документа, статички материјали и сл.). Листа литературе се наводи по редоследу појављивања аутора у раду уз одговарајућу нумерацију, арапским бројевима.

Посебну пажњу треба обратити **приказу** коришћење литературе који мора бити библиографски потпун, тј. читаоцу треба омогућити да без већих тешкоћа пронађе оригинал.

Сам начин писања треба да буде једнообразан онако како то захтевају редакције издавача. Из тих разлога приказаћемо шему са примером за цитирање часописа, књига и зборника радова.

Када је литературни извор књига: редни број литературе, иницијал имена и презиме првог аутора, затим иницијал имена и презиме другог и осталих аутора, наслов књиге, издавач, место издавања и година издања.

На пример:

[1.] C.N.R. RAV, *Ultraviolet and Visible Spectroscopy*, Butter works, London, 2 nd. ed., 1967

Када је литературни извор Зборник радова са научног или стручног скупа (конгрес, симпозијум, саветовање): редни број литературе, иницијал имена и презиме

првог аутора, затим иницијал имена и презиме другог и осталих аутора, наслов рада, назив публикације са скупа (пожељно је организатор скупа), место и година одржавање, број почетне странице.

На пример:

[1.] T. Lj. Đaković-Sekulić, N. U. Perišić-Janjić, S. D. Petrović, *The retention behaviour of some amides on various supports*, "Instrumental Planar Chromatography", Interlaken, 1997, 79.

Напомена: При цитирању у наведеним примерима треба уочити знаке интерпункције и да се за назив часописа, књиге, зборника, користе слова из фонта *Italic* величине 12 pt Normal.

За другу цитирану литературу (патенти, реферати, извештаји и сл.) треба навести што потпуније податке на основу којих се могу наћи, као и број страница тог материјала.

У списак литературе не треба стављати литературне изворе на које се аутор не позива у тексту.

Када наводите неку интернет презентацију као извор, наведите је посебно. Наведите тачан линк ка локацији са које сте преузели садржај, а не као адресу основне странице (www.google.com, на пример).

Пожељно је користити аутентично писмо и језик за одговарајуће литературне изворе, (рачунарска техника то омогућује) или извршити транскрипцију. На пример, руски литературни извор треба писати ћирилично руским писмом.

2. Техничка обрада резултата истраживачког рада

Ништа мање није значајна техничка обрада рукописа рада, која поред куцања текста обухвата и илустровање резултата помоћу табела, графикона, слика, једначина, формула и сл.

Ради уједначавања техничке обраде истраживачких радова, за све учеснике на такмичењу, неопходно је придржавати се следећег упутства које се генерално односи на истраживачки рад и његову структуру:

1. Обим откуцаног рада са свим прилозима и цртежима износи до **12 страница**.
2. Обавезно је нумерисати странице. Центрирано, доле, бројевима величине 9 pt Normal, у фонту Times New Roman. Header = 1, Footer = 1,5. На насловној страници се нумерација уклања дуплим кликом на број 1, обележавањем поља Different first page у траци алата за нумерацију и потом брисањем броја 1 и изласком са Escape. Тако ће бити видљива тек од странице бр. 2.
3. Текст рада се реализује на рачунару коришћењем Word-а и штампа на папиру А4 формата.
4. Слова су ћирилична (препоручено) или латинична. Текст рада се куца словима величине 12 pt Normal у фонту **Times New Roman** са проредом 1. Списак цитиране литературе се куца са словима величине 12 pt N у фонтовима Times new Roman и *Italic* са истим проредом. Маргине за текст су: лева/десна 2,4 cm, горња 3 cm и доња 2,5 cm.
5. Наслов рада се пише великим словима величине 16 pt Bold.

6. Имена аутора и ментора се пишу великим болдираним словима величине 12 pt N.
7. Разред, школа и назив Центра за таленте се пишу са малим словима, величине 12 pt *Italic*.
8. Подаци о ментору (звање, место запослења) се пишу малим словима, величине 12 pt *Italic*.
9. Поднаслови у раду су уствари наслови поглавља који обухватају: резиме, увод, листу симбола, материјал и методу рада, резултате истраживања и дискусију, закључак и цитирану литературу. Ови поднаслови се пишу великим словима 12 pt B, центрирано.
10. Споредни поднаслови, у оквиру поједних поглавља куцају се малим искошеним словима *Italic*, величине 12 pt N.
11. За називе табела користе се велика слова величине 10 pt N.
12. За податке у табели користе се слова величине 10 pt N.
13. Табеле треба поставити на одговарајуће место у тексту рада тако да приказани резултати прате текст. Табеле означити арапским бројевима по реду (ТАБЕЛА 1...) са називом табеле на српском и енглеском језику. Нпр. (ТАБЕЛА 2. R_f - вредности испитиваних супстанци, TABLE 2. R_f - values of investigated compounds).
14. За потписе испод слика користити мала слова величине 10 pt N.
15. Сlike, цртежи, дијаграми... се сматрају текстом и улазе у дозвољен обим рада до 12 куцаних страница. У тексту се означавају арапским бројевима по реду (СЛ. 1, СЛ. 2...) са потписом на српском и енглеском језику. Цртеже и дијаграме треба урадити на рачунару коришћењем AutoCAD, photoshop, Corel draw програма или на паусу тушем па их скенирати и поставити на одговарајуће место у раду. Исто поступити и са фотографијама.
16. Математичке формуле треба куцати уз коришћење одговарајућих едитора (нпр Math Type). Редни број једначине се даје у малој загради уз десну маргину по потреби.
17. Грчка слова се пишу право.
18. Променљиве се пишу италиком.
19. Функције (\log , \sin , j , e) се пишу право.
20. Матрице и вектори се пишу **Bold** и *Italic*.

ИЗГЛЕД ПРВЕ СТРАНЕ

ХУМАНОИДНА РОБОТСКА РУКА

HUMANOID ROBOT ARM MODEL

Аутор:

УРОШ АВРАМОВИЋ

*Осми разред, ОШ “Татомир Анђелић”, Мрчајевци,
Регионални центар за таленте Чачак*

Ментор:

МИЉИЦА КОСТИЋ

Професор информатике и рачунарства, технике и технологије, ОШ “Милинко Кушић”

РЕЗИМЕ: Тема истраживачког рада је приказ принципа и функционалности модела „Хуманоидне роботске руке“, применом вештачке интелигенције и вештачких чула путем хардверског и софтверског интерфејса. Рад модела се заснива на познавању појмова из области роботике и програмирања, мада се највећи део рада односи на објашњења функционисања и програмирања помоћу одговарајуће вештачке интелигенције. У будућности би могла наћи реалну примену у медицини и лабораторијама у раду са контаминираним и заразним материјама.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: Хуманоидна роботска рука, вештачка интелигенција, вештачка чула, роботика.

ABSTRACT: The topic of the research work is the presentation of the principles and functionality of the “Humanoid robot arm model”, using artificial intelligence and artificial senses through hardware and software interfaces. The work of the model is based on knowledge of concepts from the field of robotics and programming with the help of appropriate artificial intelligence. In the future, it could find real application in medicine and laboratories in working with contaminated and infectious materials.

KEYWORDS: humanoid robotic arm, artificial intelligence, artificial senses, laboratories, robotics.